

Doğu Afrika Topluluğu Genel Sekreter Yardımcısı

Saygıdeğer Beatrice Kiraso'nun

İv. Uluslararası Türk-Afrika Kongresi'de Yapmış Olduğu

Konuşma,

25 – 27 KASIM 2008

Çev. Fatma Günce Kanlı

EAC (Doğu Afrika Topluluğu), Kenya, Uganda, Tanzanya, Burundi ve Ruanda olmak üzere beş ülkeyi kapsamaktadır. Doğu Afrika Topluluğu'nun kurucu anlaşması 1999 yılının Ocak ayında gerçekleşmiştir. Buradaki saygıdeğer delegasyonlar ayrıca not almaya gereksinim duyabilirler ki 1990'ların başlarından çok önce de EAC ülkelerinden Uganda, Kenya ve Tanzanya'yı birleştirme adına bir takım girişimler gerçekleştirilmiştir. Aslında, bu bütünleşme çok ilerleme kaydetmiştir ve sonrasında EAC ortak hizmetlere sahip olmasının yanı sıra, bir defasında ortak paraya da sahip olmuşlardır. Topluluk, bazı nedenlerden dolayı, özellikle siyasi ideolojideki fark ile ilgili olarak ve ekonomik menfaatleri adaletli paylaşmak adına uygun mekanizmalardan yoksun olmalarından dolayı 1977 yılında kapanmıştır.

EAC'nin bütünleşme gerekçesi, artmış olan rekabet içinde yaşam standartlarını geliştirme, katma değer üretim, ticaret, yatırım ve endüstriyel kalkınma, araştırma ve beceri geliştirme adına Hükümetler ve Doğu Afrika ülkelerinin halkları tarafından istenmesidir. Bunun yanı sıra, ortak tarihimiz, dilimiz ve kültürümüz ve siyasi bağlar, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel programlar ve aktivitelerin geniş alanında

işbirliği yapmak için köklü ve çoktandır devam eden bağlılığımızı hatırlatmaktadır. EAC, kıtasal vizyon tarafından, Afrika Ekonomik Topluluğu için Abuja Anlaşmasında sağlananlar gibi, temel toplulukları Bölgesel Ekonomik Topluluklar olan Afrika Birliği Hükümetinin amacı ile birlikte yönlendirilmiştir.

EAC, birçok alanda işbirliğinde önemli başarılar göstermeye devam etmiştir. Ortak bölgelerin politikaları uyumlu hale getirilmekte ve birkaç bölgesel Proje ve Program uygulanmaktadır. Aynı zamanda Doğu Afrika Topluluğu, 2007 yılı Temmuz ayında Ruanda Cumhuriyeti ve Burundi Cumhuriyeti'nin katılımlarını takiben genişlemiştir.

EAC bütünleşme süreci dört farklı ana bağlantılı aşamaya sahiptir, Gümrük Birliği (giriş noktası olan), şuanda protokolü müzakere edilen Ortak Pazar, Para Birliği ve son olarak ta Doğu Afrika Siyasi Birliği olarak adlandırılmaktadır. Bu bütünleşmenin dışında gerçekleşen öngörölmüş temel faydaların bazıları şunları kapsamaktadır:

- a) 120 milyondan fazla olan nüfusun büyük ölçekli piyasasını;
- b) Daha çok ve daha kaliteli yerel üretim hacmini;
- c) Cazip yatırım koşullarının yaratılmasını;
- d) Bölgedeki ortak ve paylaşılan kaynakların artan kalite yönetimini;
- e) Daha iyi ve daha uyumlu eğitim ve sağlık hizmetlerinin teminini kapsayan sosyal yararları;
- f) Kişilerin, malların ve üretim faktörlerinin serbest dolaşımını;
- g) Bölgenin altyapısının artan gelişimini
- h) Küresel alanda diğerleri arasında daha fazla rekabet gücü ve artmış müzakere gücünü.

Doğu Afrika Bütünleşmesinin bütünsel doğası

EAC bütünleşmesi, bütün alanlarda ve sektörlerde yer almaktadır. Planlamadaki siyasi uyum aktiviteleri, altyapı, üretim ve sosyal sektörler, dış politika koordinasyonu, iyi yönetim, barış ve güvenliğin dahil olduğu siyasi konularda işbirliği, savunma ve Doğu Afrika Siyasi Federasyonu adına atılan aktiviteler devam etmektedir. Doğu Afrika bütünleşme sürecinin hızı ve derinliğinde bir takım zorluklarla karşılaşmaktadır, fakat genel anlamda birçok başarı kaydettiğimizi ifade etmek mümkündür.

EAC Gümrük Birliği

Bağımsız küçük bir bölge olarak, ayrılmış iç pazara sahip olmanın zorlukları ve ölçek ekonomilerin imkanlarını en iyi şekilde kullanmayan üretim araçları ile karşılaştık. Ayrıca, özellikle küreselleşmiş çevreye verilen zararlı dış ticaret rejiminin zorlukları ile karşılaştık. Korumasızlığımızın etkilerini azaltmak adına 2005 yılının Ocak ayında EAC Gümrük Birliği kurulmuştur. Gümrük Birliği Protokolü ve Doğu Afrika Gümrük Yönetim Yasası, iç gümrük vergilerinin aşamalı olarak beş yılda (2010) ortadan kalmasını sağlamaktadır. Ayrıca, Ortak Dış Gümrük Tarifesi için bütün tarife dışı engelleri giderme; ticareti kolaylaştırma; ticari suçları engelleme, araştırma ve bastırmada işbirliği; Gümrük ve Ticaret yönetiminde ortak kurumsal çerçeve kurma gibi katkılarda bulunur. Ek değer oluşturma konusunda yukarıda bahsi geçen girişimler, rekabet gücünü arttırmayı ve bölgeye yönelik ihracatı tesis etmeyi amaçlamaktadır.

EAC Ortak Pazar Müzakereleri

Gümrük Birliğini gerçekleştirmenin yanı sıra, EAC Ortak Pazar Protokol müzakereleri 2008 yılının Ocak ayında başlamıştır. Müzakerelerin Mart/Nisan 2009 gibi sonuçlanacağı ve EAC Ortak Pazarı'nın 2010 Ocak ayında hazır olacağı öngörülmektedir. Ortak bölgelerin piyasası daha sonra sermayenin, emeğin, mal ve hizmetlerin serbest dolaşabileceği tek bir piyasa ile bütünleşecektir. Ayrıca, konut ve kurum hakları adına protokol hazırlanacaktır.

EAC Para Birliği

Gümrük Birliği ve Ortak Pazarın faydalarını birleştirmek adına, 2012 yılında Para Birliği'ni faaliyete geçirmeyi tasarlamaktayız. Para Birliği'nin hazırlıklarında, EAC, iç pazarları birleştirmeye yönelik sermaye hareketini giderme kontrollerinin de dahil olduğu aktivitelere başlamıştır. Şu anda, Mali ve Parasal sektör, Ortak Bölgelerin makroekonomik ve mali rejimine yakın olmalarına yönelik, uyumlaştırma politikaları sürecinde bulunmaktadır. Para Birliği, Doğu Afrika'yı asgari işlem maliyetleri ile birlikte büyük bir ekonomi bloğu yapacaktır. Tanzanya, Kenya ve Uganda arasında sermaye stok piyasaları üzerine çapraz listeleme işlevselleştirilmektedir. Merkez Bankalarının Yöneticileri ve Sermaye Piyasaları Geliştirme Komitesi (CMDC) düzenli olarak strateji, politika ve yakınlaşma programında uyumu sağlamak adına toplanmaktadırlar.

EAC Siyasal Federasyonu

Bütün girişimleri etkili ve uygun maliyetli bir yolla koordine etmek ve uygulamak ve fayda paylaşımını adaletlice sağlamak için, Merkezi Siyasi Otoriteye ihtiyaç duyulmaktadır. Hem bölgesel hem de Afrika genelinde karşılaştığımız zorlukların denetiminden haberdarsınızdır. Bazı zorluklar, birtakım egemenlik planlama yetkilerini düzenleme sıkıntılarını meydana getirmektedir. EAC, ekonomik bütünleşmenin gerekli olduğunu düşünmektedir fakat bu yeterli değildir. Bu yüzden Antlaşma, Siyasi Federasyon gibi nihai hedefleri belirlemektedir.

O bakımdan ve sorumluluğumuza dayanarak bütünleşmeye yönelik insan odaklı ve özel sektörü izleme adına, EAC Topluluğu, EAC Siyasi Federasyonundaki Doğu Afrika insanlarını duyarlılaştırma ve müzakere programlarını üstelenmeye devam etmektedir. Vatandaşlar, Federasyonun modeline ve amaçlarına yönelik yol haritasına ilişkin tartışmalara dahil edilmektedirler. İyi yönetimde bölgesel yapının da dahil olduğu birçok mekanizmanın dört parçasını kapsayanlar şöyledir: yolsuzluk karşıtı, ahlaklı ve dürüst; hukuk üstünlüğü ve adalete ulaşma; demokrasi ve demokratikleşme süreci; insan hakları ve eşit fırsatlar.

Barış ve Güvenlik

Doğu Afrika Topluluğu'nun kurucu Antlaşması, Barış ve Güvenliğin ekonomik kalkınma için ön koşul olduğunu kabul etmiştir. Güvenli, istikrarlı ve emin bir çevre sağlamak için Bölgesel Barış ve Güvenlik adına bir EAC stratejisi geliştirdik. Savunmada işbirliği üzerine

Mutabakat Zaptı 2001 yılından bu yana geçerlidir ve Protokol seviyesine getirilme çabaları devam etmektedir. Ayrıca, polis, gelir koruma ve güvenlikten sorumlu diğer sektörler, ortak programları uygulamaktadırlar. EAC, barış ve güvenlikle alakalı aktivitelerdeki ilişkilerine öncülük etmek adına diğer Bölgesel Ekonomik Topluluklar gibi Afrika Birliği ile protokol imzalamıştır. Diğer Bölgesel Ekonomik Topluluklar ile birlikte, EAC ayrıca Doğu ve Güney Afrika (ESA) Bölgesel Ekonomik Toplulukların Çatışmayı Önleme, Yönetim ve Kararlılık (CPMR) projesini uygulamaktadır. Bu girişimlerin amacı, bölgeyi güvenli ve istikrarlı bir hale getirme ve dostça yatırımlar yapmaktır.

Dış Politika Koordinasyonu

Dış politikaya ilişkin olarak, Üye ülkeler, Dış Politika Koordinasyonu üzerine 1999 yılında imzalanan, protokol seviyesine getirme sürecinde olduğumuz Mutabakat Zaptını uygulamaktadırlar. Mutabakat Zaptı, işbirliği altında birçok alandaki müşterek amaçların ortak arayışı adına sistem sağlamaktadır. Diğer Bölgesel ve Uluslararası Örgütler ve Kalkınma Ortakları ile ilişkilerimizi kuvvetlendirmeye devam etmekteyiz. Bu bakımdan diğerleri arasında EAC, 2008 yılının Ocak ayında Afrika Birliği ve Bölgesel Ekonomik Topluluklar arasında imzalanmış olan Protokol İlişkilerini uygulamaktadır. Amaçlarımız ile hedefleri birbirini tamamlayan diğer uluslararası dokümanlara da aynı başvuru yapılmıştır.

Bütünleşme sürecimizin desteğinde kaynak mobilizasyonu

Bütünleşme çabalarımızda, kalkınma ortaklarımızın desteklerini vurgulamama izin veriniz lütfen. EAC'ya projeleri ve programları için çok

sayıda yardım sağlayan Kalkınma Ortaklarımızın iyi niyetinden yararlanmada ayrıcalık sahibiyiz. Benzer destekten faydalananlar Sekretarya ve diğer Kurumlar ve Topluluğun Komisyonlarıdır. Benzer kurum ve komisyonlar Victoria Gölü Havza Komisyonu (LVBC), Victoria Gölü Balıkçılık Örgütü (LVFO) ve Sivil Havacılık Güvenlik ve Emniyet Yönetimi Ajansı'nı (CASSOA) kapsamaktadır. Doğu Afrika İş Konseyi (EABC), EAC'nin Özel Sektörü Geliştirme Stratejisinin uygulamasını yönlendirmede temel ortak konumundadır. EAC, Karayolu, Haberleşme ve Telekomünikasyon, Demiryolları ve enerji sektörlerinde bölgesel altyapı kalkınma Planlarının dahil olduğu temel kalkınma planlarını geliştirmektedir.

Altyapı projelerinin yanı sıra, Turizm tanıtımı ve Vahşi hayat yönetimi adına birçok programa sahibiz, bu vesile ile çevreyi ve doğal kaynakları korumak adına müşterek olarak Doğu Afrika'yı tek turist noktası ve programı olarak tanıtmaktayız. EAC Sağlık Komisyonu ve EAC Eğitim, Bilim ve Teknoloji ve Spor Komisyonunun kurulma aşaması ilerlemiş durumdadır.

Hepiniz, bu tür programların çok yüksek miktarda kaynağa ihtiyaç duyduğunu kabul edeceksinizdir. Uygun maliyetli ve etkili yolla elde ettiğimiz her türlü desteği kullanma arayışımızda kalkınma ortaklarımız ile beraber EAC Ortaklık Fonu'nu kurduk, böylece kaynaklarımız merkezden yönetilmektedir. Bu durum topluma, özellikle hedeflenmiş öncelikli alan programlamaları içerisinde, fonları en uygun şekilde kullanmak için daha iyi yönetim olanağı sağlamaktadır. Birkaç ülke bu fona bağışta bulunmaktadır.

Bu yüzden Kongrenin Konusunun, “Afrika’daki Bölgesel Örgütler, Kurumsallaşma ve İşbirliği” dikkatlice düşünüldüğüne, Afrika’nın yüzleştiği küresel zorlukları belirlediğine dair bana katılacaksınız. Diğer Bölgesel Ekonomik Topluluklar, Sivil Toplum Kuruluşları, araştırma merkezleri ve diğer uzman kuruluşlar ile birlikte çalışmanın gücünü kabul etmekteyiz. Aynı zamanda mevcut zorluklar gibi ihtimallere de dikkat etmekteyiz.

EAC, üç Bölgesel Ekonomik Topluluğun, EAC, COMESA ve SADC’nin, Bölge ve Yönetim Başkanlarının Üçlü Zirvesine ev sahipliği onur duymuştur. Zirve, Sekretarya düzeyinde işbirliği yılının sonuç kısmı olmuştur. Üçlü Zirve, tek büyük Ortak Pazar oluşturma düşüncesi ile beraber Abuja Antlaşmasının içeriğindeki yapı taşları gibi işbirliğimizi ve bütünleşmemizi hızlandıracak kurumsal yapıları ve yetki ayrıntılarını süratle benimsemeye yöneliktir.

EAC Yasama ve Yargı Organları

Sonuç olarak, size işlevsel bölgesel organlarımızı belirtmemeye izin vermenizi isterim, örneğin, Doğu Afrika Yasama Meclisi ve ilk dava ve temyiz dairesini kapsayan Doğu Afrika Adliye Mahkemesi. Bunlar Topluluğun yeni kurumları olmasına rağmen, bu zamana kadar yapılan çalışmalar ve bütünleşme gündemimizi geliştirme ihtimallerini gösteren programlar ileri düzeydedir. Sıraladığım hususlar derin ve geniş işbirliği kararlılığımızı göstermektedir. Çabalarımız, sizin gibi Afrika dostlarından gelecek daha fazla destek ile başarıya ulaşabilecektir.